

A forrásközlés koncepciója, valamint az MNL SML honlapján közzétett forrásközlés tartalomjegyzéke szakmai beszámolóként

A Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára XXXV. 33. fondtörzsszámon nyilvántartott, az MDP Somogy Megyei Bizottsága iratai fondjának I. fondcsoport 49. és 49/a. őrzési egységében található az ÁVH Somogy megyei osztályának 1948–1956 között keletkezett hangulat- és helyzetjelentései. Az iratanyag részét képezi a „községek feltérképezése” alcímű iratcsoport, melynek elektronikus forrásközleményként történő megjelenítése a pályázat keretein belül megtörtént. A „községek feltérképezése” című iratcsoport 1950. augusztus hónapjában készült jelentéseket tartalmaz az egyes Somogy megyei településekre vonatkozóan. Az ÁVH szempontrendszere szerint történt jelentések másfél-két hónappal az 1950. október 22-én tartott első tanácsválasztások előtt készültek. A jelentésekben szerepelnek a település alapadatai, a lakosság összetétele, a reakciónak tartott személyek jellemzései, az egyházak helyi képviselőinek aktivitása, az iskolák és az egyházak kapcsolatára vonatkozó feljegyzések stb.

Az eredeti forrás terjedelme 345 gépelt oldal. Az átgépelte forrás terjedelme 291 oldal, 677 103 „n”, vagyis közel 17 szerzői ív. A forrásközlésben a szerzők és a szerkesztő együttes munkájával történt a szöveggondozás, az egyes települések esetében közölt adatok jegyzetekkel történő ellátása, a politikai ügyekben érintett (közszerelő) személyek korábbi és/vagy későbbi életútjának a jegyzetekben történő bemutatása. A forrásközléshez bevezető tanulmány készült a források keletkezéséről és korabeli vélelmezett használatáról, összefüggésben az első tanácsválasztást megelőző időszak helyi politikai viszonyaival, illetve az egyes települések vezetésének a tanácsválasztást követő átalakulásával.

A forrásközlés haszna mind helytörténeti, mind köztörténeti szempontból jelentős, hiszen ilyen, egy adott területi egységre vonatkozó állambiztonsági jelentésekből álló forrásközlés még nem készült. Az alapos szöveggondozás lehetővé teszi annak bemutatását, hogy a falu társadalmi életébe milyen mélyen „nyúlt bele” már 1950-ben az hatalom, milyen fontos ellenőrzés alatt tartandó célcsoportja volt a kommunista diktatúrának a parasztság.

A forrás szöveggondozását, közlésre való előkészítését Balogh Eszter, Farkas Péter, Kiss Norbert Péter és Polgár Tamás végezte, a bevezető tanulmány Balogh Eszter és Kiss Norbert Péter munkája, a forrásközlést Kiss Norbert Péter szerkesztette.

A forrásközlés lektorának dr. Szántó László nyugalmazott főlevéltárost kértük fel, aki 1989–2008 között az említett iratanyag referense volt és számos, elsősorban 1956-hoz kapcsolódó helyi és országos tudományos feltáró munkában vett részt, illetve közölt tanulmányt, végzett kritikai forráskiadást. Mindenképpen fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy lektorunk volt az első szöveggondozója a Somogyi összegezés című, a somogyi mezőgazdaság 1956. évi helyzetét bemutató jelentős forrásnak.

„Az ÁVH Somogy megyei osztályának hangulat- és helyzetjelentései (A községek feltérképezése)” c. forrásközlés 2017. június 23-án felkerült az MNL Somogy Megyei Levéltára honlapjára („Segédletek, forrásközlések” menüpont), ahonnan pdf formátumban letölthető.

Kaposvár, 2017. augusztus 10.

Polgár Tamás
levéltár-igazgató

MNL Somogy Megyei Levéltára

Melléklet

Az elkészült forrásközlés tartalomjegyzéke:

A FORRÁSOKRÓL ÉS A FORRÁSKÖZLÉS MÓDSZERTANÁRÓL	6
BELPOLITIKA AZ ÁTMENET IDŐSZAKÁBAN (1945–1950)	7
A GAZDASÁG ÉS A TÁRSADALOM SZOVJETIZÁLÁSA	10
AZ ÁVO-TÓL AZ ÁVH-IG	14
FELHASZNÁLT IRODALOM	15
A FORRÁSOKBAN ELŐFORDULÓ PÁRT-, TÖMEG- ÉS EGYÉB SZERVEZETNEVEK RÖVIDÍTÉSEINEK JEGYZÉKE	17
Alsóközség feltérképezése	18
Bábonymegyér község feltérképezése	23
Balatonboglár feltérképezése	28
Balatonendréd község feltérképezése	33
Balatonkiliti község feltérképezése	36
Balatonőszöd község feltérképezése	42
Balatonzsáros község feltérképezése	45
Balatonszemes község feltérképezése	50
Bálványos község feltérképezése	54
Bárdudvarnok község feltérképezése	59
Berzence község feltérképezése	63
Böhönye község feltérképezése	67
Böszénfa község feltérképezése	73
Buzsák község feltérképezése	75
Csurgó község feltérképezése	80
Drávaszentes község feltérképezése	86
Ecseny község feltérképezése	88
Felsőmocsolád község feltérképezése	90
Fonó község feltérképezése	93
Gadács község feltérképezése	96
Gadány község feltérképezése	98
Gálosfa község feltérképezése	102
Gamás község feltérképezése	106
Gölle község feltérképezése	109
Iharosberény község feltérképezése	111
Kálmánca község feltérképezése	115
Kaposfüred község feltérképezése	119
Kaposhomok község feltérképezése	124
Kastélyosdombó község feltérképezése	126
Kercseliget község feltérképezése	128
Kiskeresztúr község feltérképezése	131
Komlósd község feltérképezése	133
Kőröshegy község feltérképezése	138
Kötcsé község feltérképezése	143
Kutas község feltérképezése	147
Lakócsa község feltérképezése	152
Libickozma község feltérképezése	157
Magyaratád község feltérképezése	160
Mike község feltérképezése	163
Miklósi község feltérképezése	166

Mosdós község feltérképezése	169
Nágocs község feltérképezése	171
Nagyálláspuszta feltérképezése	175
Ordacsehi község feltérképezése	177
Osztópán község feltérképezése	182
Pusztaszemes község feltérképezése	185
Rinyaszentkirály község feltérképezése	189
Somodor község feltérképezése	191
Somogyaszaló község feltérképezése	194
Somogydöröcske község feltérképezése	197
Somogyeszti község feltérképezése	200
Somogyjád község feltérképezése	203
Somogymeggyes község feltérképezése	206
Somogyzentpál község feltérképezése	210
Somogyzil község feltérképezése	215
Somogytarnóca község feltérképezése	217
Somogyvámos község feltérképezése	220
Szabadi község feltérképezése	224
Szentlászlópuszta feltérképezése	226
Szulok község feltérképezése	228
Tarany község feltérképezése	233
Toponár község feltérképezése	236
Vízvár község feltérképezése	239